

Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново

Университет по библиотекознание и
информационни технологии

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

БИБЛИОТЕКИ ЧЕТЕНЕ КОМУНИКАЦИИ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ ОТ
ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

На тема

*Съхраняване, опазване, дигитализиране и популяризиране
на движимото културно наследство*

13 – 14 ноември 2025 г.

Народна библиотека „П. Р. Славейков“
Велико Търново, 2026

Изданието се осъществява с финансовата подкрепа на Национален фонд „Култура“ по програма „Културно наследство“ 2025

Авторите на докладите носят пълна отговорност за съдържанието, оригиналността, изказаните становища и цитираните източници и литература.

- © доц. д-р Калина Иванова, научен редактор, 2026
- © проф. Ивелин Иванов, съставител, 2026
- © д-р Иван Александров, съставител, уводни думи, 2026
- © Марина Стойкова, графичен дизайн, технически редактор, 2026
- © Авторски колектив, 2026
- © Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново, 2026

ISSN: 1313-8138 (print)

ISSN: 2683-0981 (online)

Предговор

Двадесет и четвъртата национална научна конференция „Библиотеки – четене – комуникации“ се проведе на 13 и 14 ноември 2025 г. в Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново. Традиционният научен форум отново събра изследователи, преподаватели, библиотечни и музейни специалисти, архивисти и представители на културни институции, които представиха резултати от своите изследвания и професионални практики, свързани с опазването, изследването и популяризирането на книжовното и културното наследство в условията на съвременното информационно общество. В рамките на конференцията бяха разгледани редица теми, посветени на дигитализацията на културното наследство, ролята на библиотеките и архивите като пазители на историческата памет, както и новите технологични и комуникационни възможности за достъп до знание.

Съорганизатори на ежегодния научен форум и дългогодишни партньори в реализирането на конференцията отново са Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“ и Университетът по библиотекознание и информационни технологии – София. Благодарност изразяваме и към всички институции, организации и специалисти, които със своето участие и подкрепа допринесоха за успешното провеждане на конференцията и за утвърждаването ѝ като значимо научно събитие в областта на библиотекознанието, архивистиката, културната история и хуманитаристиката.

Официалното откриване на конференцията беше съпроводено с премиера на филма „Възхвала на Търновград“ на Биляна Траянова, а в рамките на съпътстващите събития бе открита и изложбата „Католиците в България XVII – XX век – книжовно-документални свидетелства във фондовете на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ на Националния археологически институт с музей при БАН, организирана под патронажа на пре-

зидента на Република България. В програмата бе включено и награждаването в конкурса „Благослов за Търновград“.

В рамките на четири научни сесии бяха представени многобройни доклади, посветени на широк кръг въпроси – от архивното дело и библиотечните системи до дигитализацията на културното наследство, съхраняването на редки и ценни колекции, развитието на дигитални библиотеки и популяризирането на културното наследство в онлайн среда. Особено внимание беше отделено на ролята на новите технологии, включително изкуствения интелект и триизмерното моделиране, в процесите на опазване, изследване и представяне на историческото и книжовното наследство. Представени бяха също изследвания, свързани с книжовната история, архивни колекции, аудиоархиви, старопечатни книги и тяхното опазване, както и различни аспекти от културната памет и националната идентичност.

Конференцията се отличи с активно международно участие. Свои доклади представиха учени и специалисти от Полша, Румъния, Сърбия, Унгария, Хърватия и Република Северна Македония. Техните изследвания допринесоха за по-широк сравнителен поглед върху процесите на дигитализация, съхраняване и популяризиране на културното наследство, както и върху развитието на библиотечните и архивните практики в европейски контекст. Чрез представените примери от различни страни участниците имаха възможност да обменят опит, идеи и добри практики, насочени към модернизирването на библиотечната и архивната дейност.

Представените доклади демонстрираха разнообразието от научни интереси и интердисциплинарния характер на изследванията, свързани с културното наследство – от историята на книгата и библиотеките до съвременните комуникационни и дигитални стратегии за достъп до знание. Значителна част от изследванията поставиха акцент върху взаимодействието между традиционното книжовно наследство и новите дигитални форми на съхранение и представяне на информацията, както и върху ролята на библиотеките като активни културни и образователни центрове.

Както и през предходните години, докладите от конференцията се публикуват в настоящия сборник, който дава възможност

представените научни изследвания и добри практики да достигнат до по-широк кръг специалисти, изследователи и читатели. Електронният формат на изданието позволява достъп до публикациите чрез интернет страницата на Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ в раздел „Конференции“ (<https://libraryvt.com/bg/nauchna-konferentsia-biblioteka-veliko-tarnovo/nauchna-konferencia-2025>), като по този начин допринася за по-широкото разпространение на научните резултати и за развитието на професионалния диалог в областта на библиотечното и информационното дело.

От съставителите

**За Диплографията или Двойното счетоводство
и търговската терминология в документи
на Евлогий и Христо Георгиеви
(из архива на Евлогий и Христо Георгиеви
при НА-БАН)**

Георги Георгиев
Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

**On The Diplographic Or Double-Entry Bookkeeping
In The Commercial Records Of Evlogi
And Hristo Georgievi
(from the archives of the Evlogi and Hristo Georgievi brothers
at the Bulgarian Academy of Sciences)**

Georgi Georgiev
National Library of Bulgaria „St. St. Cyril and Methodius“

Abstract: *In 1850, the brothers Hristo Karaminkov and Stoyan Karaminkov published their work Diplography i.e. Double-Entry Bookkeeping. In it, they proposed forms for commercial documents intended to assist both contemporary and future merchants in the fields of finance and accounting, in particular, in the proper maintenance and compilation of ledgers. The Diplography commercial manual by the Karaminkov brothers contributed to enhancing the business culture of the Bulgarians during the period of National Revival. As a result, it fostered the accumulation of economic resources and the achievement of higher profits, based on the understanding that the financial capacity of a society depends on stable and sustainable development of key sectors such as business, economy, and culture. Initially merchants, the brothers Evlogi and Hristo Georgievi became prominent bankers and generous patrons of the Bulgarian cultural, educational and political progress. The financial strength they accumulated, meticulously documented in their business records, enabled them to assume such role. On the one hand, their correspondence reflects the spirit of the era. On the other hand, the analysis of their ledgers provides valuable insight into the economic characteristics of Bulgarian society at the time. Accordingly, the contents of the business manual published by Hristo Karaminkov and Stoyan Karaminkov resemble those revealed in the*

ledgers – diverse in form and substance – of the company of Evlogi and Hristo Georgievi.

Keywords: *Diplography, ledgers, commercial terminology, Evlogi and Hristo Georgievi.*

Резюме: През 1850 г. излиза от печат трудът на братята Христо и Стоян Караминкови, наречен „Диплография“ или „Двойното счетоводство“, където се залагат търговски образци, целящи подпомагането на настоящи и бъдещи търговци във финансово-счетоводната област – правилното водене и съставяне на търговски книги. Също така, търговското помагало на Караминкови допринася и за по-високата търговска култура на възрожденския българин. Това, от своя страна, води до натрупване на икономически потенциал и реализиране на по-високи печалби, понеже в основите на сигурното и стабилно развитие на различните стопански, икономически, културни и др. сектори от живота залягат финансовите възможности на едно или друго общество. Братята Евлоги и Христо Георгиеви първо са търговци, а след това банкери, които щедро подпомагат културно-просветното и политическо израстване на българското общество. Основната причина за това е натрупалата се финансова мощ в техните ръце, която е педантично отразена в тяхната документация. От една страна, в кореспонденцията им е отразен духът на епохата, от друга, анализът на търговските им книги представлява поглед в детайлите на стопанското развитие на обществото. Поради което изложеното в търговското помагало на братята Христо и Стоян Караминкови може да се разгледа и в различните по вид и съдържание търговски книги на фирмата „Евлоги и Христо Георгиеви“.

Ключови думи: Диплография, счетоводни книги, търговска терминология, Евлоги и Христо Георгиеви.

Достигналите до нас документи на видни наши възрожденци не са единствено свидетелства за техния жизнен път и дейност, но и чрез тях се разкриват, пряко или косвено, процесите, през които преминава българското общество през епохата.

За да ни разкрият съдържанието си в цялата си плътност и дълбочина, е необходимо да се вникне в мисленето, да се познава ползвания писмен и говорим език, както и търговската терминология по времето на модернизиращото се българско общество през Възраждането.

Съществен принос в тази посока имат не само изследвания, възникнали в следосвобожденския период, като тези на Димитър Страшимиров „*Архив на Българското възраждане*“ (Страшимировъ Д. Т., 1908); на Иван Шишманов „*Нови студии из областта на Българското възраждане: В. Е. Априлов, Неофит Рилски, Неофит Бозвели*“ (Шишманов, 1926); на Михаил Арнаудов „*Любен Каравелов: Живот, дело, епоха : 1834 – 1879*“ (Арнаудов, 1964); на Христо Глушков „*Евлоги и Христо Георгиеви – Живот и дело*“ (Глушков, 1982, преиздадена 2014); и др., а и такива отпреди 1878 г., като търговското помагало на братя Стоян и Христо Караминкови от 1850 г. „*За Диплография или Как ся дръжат търговскы книги*“ (Караминков & Караминков, 1850), както и 5-томният речник на Найдено Геров „*Ръчникъ на Българскый языкъ. Съ тлъкувание рѣчи-ты на блъгарскы и на русскы*“ (Геровъ, 1895 – 1908), където се разкрива значението и начина на употреба на думи, които са отпаднали от съвременния български книжовен език.

Специално внимание заслужава трудът на Иван Русев „*Модерната търговска терминология в българското пространство през Възраждането – от чуждите влияния към собствения почерк*“ (Русев, 2017).

Тъй като в изследването, макар и в обзорен вид, представя търговските образователни помагала, някои отпечатани, а други останали в ръкопис, като търговския речник на Михалаки Попович „*Словар употребленых разных торговых речей*“, който, според Русев, няма аналог във Възрожденската книжнина до Освобождението (Русев 2017: 70).

Част от изследването на Русев е и трудът на братята Караминкови, според който „Диплография-та“ (двойно счетоводство) е наука за вписване в главната, касовата и всекидневните книги и др. на една сметка в две графи (пера) – едната за кредитора, а втората за длъжника (Караминков & Караминков 1850: 1, 2).

Въпреки че помагалото може да бъде онагледено в документите на фирмата „*Евлоги и Христо Георгиеви*“, то не се ползва като образец за водене на търговска документация, тъй като такава се води отпреди 1850 г. Според търговските им книги, запазени и понастоящем част от архива на НА-БАН (Научен архив на Българ-

ската академия на науките), те водят такъв вид документация от началото на 40-те години на XIX в., която в годините не остава статична, а се развива и усъвършенства като език и структурна организация на таблиците за приходо-разходна отчетност.

Същите свидетелстват, че в основата на постигнатите от братя Георгиеви успехи залягат не само упоритият труд, постоянството и нюхът към успешните търговски сделки и банкови операции, а и педантичното им отношение към отчетността – строг контрол на входящите и изходящите капитали, в резултат на което възникват споменатите книги.

Част от въпросните търговски книги е и „Дневникъ“, регистриран като архивна единица №144. Привличането му към настоящият текст се счете за подходящо, тъй като съдържанието му представя финансовите разходи и постъпления на братя Георгиеви за годините 1868 – 1872 г., с началната дата: 31 декември 1868 г. Сведения са подразделени на тримесечни изравнявания, базирани на ежедневно регистрирани данни от различен характер и естество.

Важно е да се отбележи, че не е изрично посочено в коя от двете кантори е воден въпросният дневник. Допускаме, че е воден от служител в главната кантора в Букурещ, ръководена от Христо Георгиев. Повод за това твърдение, че данните са записани от негов чиновник, ни дава наличието на разлики при изписването на думата „*пари*“, която Христо Георгиев я изписва с черковнославянското „*ы*“, докато чиновникът я изписва с буквата „*и*“; също и при изписването на думата „*сметка*“, която чиновникът изписва изцяло с български букви, докато Хр. Георгиев изписва думата с латинско „*S*“ в началото „*Сметка*“.

Също така, трябва да се отбележат и някои думи, които, когато са употребени в търговски контекст, имат различен смисъл и значение, но допринасят за коректното разчитане и по-доброто осмисляне на модернизиралата се използвана търговска терминология по това време. Такъв пример е думата „*отъ вѣтъ*“, която според речника на Н. Геров е употребявана и като „*Смѣтка*“: „Смѣтка, с. ж... 2) Подробно изложение на нѣчто; отчѣтъ, отвѣтъ...“

(Геров 1904: 210). По този начин се допринася за коректния прочит на въведението в изложените данни от 01.01.1870 г.,

1й Януарія 1870 –

Уравнение Вносително на Послѣднытъ Гр. 7, 339, 219, 13.

За Колко-то остава да земятъ последны-ти, отъ вѣто!¹

(НА-БАН, Ф. 34 К, оп. 1, арх. ед. 144, с. 202)

Данните, поместени в таблицата по-долу, имат за цел да сравнят написаното от братя Караминкови и да се анализират сведенията и организацията на счетоводните таблични схеми, отразяващи дейността на Евлоги и Христо Георгиеви.

Таб. №1. Данни от таблична схема с изравняване за тримесечieto на месеците юли, август и септември на 1871 г. (12) (НА-БАН, Ф. 34 К, оп. 1, арх. ед. 144, л. 445, 446)

	Уравнение на мцы Юлія, Августъ и Септемвр.	Дава		Зема	
11	Панаретъ Рашевъ	6 589	20	„	
12	Петър Кутовъ	611	28	30 515	16
14	Купило на Стоки	3 826	„	2643	30
17	Христо Николау	62	„	„	
21	Храня-тя отъ Т. Магурели	83 158	18	„	
84	Хр. Георгиевъ ост. смт.	11 380 421	18	7 415621	38
97	Евл. Георгиевъ	598 485	18	253 065	07
101	Евл. Георгиевъ	224 181	6	1 368 248	36

Извлечението от оригинала показва, че конструкцията на таблицата е от 4 графи: първа графа, номера; втора графа, наиме-

¹ „Изравняване на последно внесените 7 339 219.13 и отчет на дължимото към 1 януари 1870 г.“

нования на лица, обекти и видове дейности; трета графа, „Дава“; четвърта графа, „Зема“.

Прави впечатление, че в първа графа се наблюдава неравномерна номерация, която бихме могли да предположим, че е част от своеобразна кодификационна формула, обслужваща нуждите на фирмата „Евлоги и Христо Георгиеви“.

Основание за такова предположение ни дават сведенията от втората графа, където срещу №11 стои името на Панарет Рашев, което се среща и в предходни тримесечия. Така например, за тримесечието от януари до март на същата 1871 г. името на Панарет Рашев е записано под същия номер №11.

С други думи, бихме могли да допуснем, че чиновниците в канторите на братя Георгиеви, не се водят от строгата математическа поредност, а се придържат към зададената им формулировка или предполагаемата първоначална кодификация. Под която е заведена дадената партида² или финансово перо, следвайки възходяща прогресия – от по-малко към по-голямо.

Наименованията, с които са озаглавени последните две графи – „Дава“ и „Зема“, които в различните търговски книги се срещат и като „Да Дава“ и „Да Зема“, преди всичко трябва да се разглеждат като част от търговската терминология през епохата. Ако днес терминът „Да Дава“, се разбира като нещо, което тепърва трябва да се случи, то през разглежданата епоха се е възприемал като нещо, което вече се е случило. Вследствие на което приемаме, че сумите, записани в графата „Дава“, са вече отдадени и заведени като разходна сметка³.

² Партида жс. 1. Отделна сметка в банка, данъчно и друго учреждение и пр., в която се вписват всички дължими или внесени суми. Откривам партида. По партидата си нищо не дължа. 2. Известно, определено количество еднородна стока. Получена е нова партида чорапи. [от итл.]. Попов, Д. Български търговен речник. Четвърто издание. Допълнено и преработено от Димитър Попов. София: Наука и Изкуство, 2001, с. 616.

³ Сметка жс. 1. Смятане, пресмятане, изчисление. Направи сметка колко струва всичко. 2. Документ за получени или изплатени суми (срещу продадена стока или извършена работа, услуга). 3. Сума, която някой дължи, трябва да заплати за получена стока, услуга и др. Сметката ни в ресторанта излезе доста голяма. 4. Партида в търговска или банкова книга, където се записват всички приходи и

Подобна е ситуацията и при наименованието на графата „Зема“, при която сумите, записани в графата, са остатъците, а не внесените пари по погасяване на задълженията към фирмата „Евлоги и Христо Георгиеви“. Т.е. записаното в графата „Зема“ е остатъкът от дължимо.

Според горното, сумата, която Панарет Рашев получава от касата на братята Георгиеви за периода от юли до септември на 1871 г., възлиза на 6 589,20 (шест хиляди петстотин осемдесет и девет гроша и двадесет пари), която е заведена само в графа „Дава“, но не и в графа „Зема“, където не е отбелязано нищо.

Идентична е ситуацията и при споменатото по-рано изравняване за първото тримесечие на 1871 г. Разликата е в сумата, която Панарет Рашев получава. Според данните от споменатото тримесечие, в графа „Дава“ е отбелязано – 55 528,15, а графата „Зема“, отново е оставена празна или се поставят кавички.⁴ (НА-БАН, Ф. 34 К, оп. 1, арх. ед. 144, л. 380).

Кавичките са изключително любопитен елемент в търговската практика през разглежданата епоха. Тъй като са възприемани, освен за повтаряща се информация в текст, и като отметка, че към дадения момент няма постъпления по конкретни задължения. Следователно, при таблици подобни на разглежданата тук, партидите с графи, в които са записани кавички, не се смятат, т.е. отчитат се като „0“ гр. (нула гроша). Следователно, поставянето на кавички в една от двете споменати графи не трябва да се разчита като спестяване на усилие от страна на даден чиновник за записване на една и съща сума два пъти в две различни графи. Такива усилия се пестят при текстово изложение, но не и при цифрово такова, което, само по себе си, показва развитието на функцията на кавичките в годините до нашето съвремие.

разходи, вземания и задължения [...]. Попов, Д. Български..., 2001, с. 902.

⁴ Изясняването на тази ситуация изисква да се обрънем към предходните и следходните данни от същата 144 арх. ед., от които става ясно, че това не е еднократен запис, а редовна практика. Т.е. Панарет Рашев получава определени суми, които не започва да възвръща веднага, поради което в графа „Зема“ се оставя празна или с кавички.

Таб. №2. Пример, относно ролята на кавичките в търговската практика през възраждането, при който се отчита само записаната в графата „Дава“ сума, кавичките в графа „Зема“, не се отчитат.

Дава	Зема
3 603	“

За тримесечието октомври, ноември и декември на 1871 г. в графа „Дава“ е отбелязано, че П. Рашев получава още 3 603, но в графата „Зема“, е посочена сума в размер на 28 005.3.

От всичко изложено дотук относно взиманията и задълженията на Панарет Рашев към братята Георгиеви, става ясно че към 31 декември 1871 г., е получил от братята над 65 000, от които е върнал 36 994.7. С остатъчен дълг в размер на 28 005.3, които се пренасочват към следващата финансова година.

Под №12 са записани данни за г-н Петър Кутов, за когото, за разлика от П. Рашев, има данни и в двете графи. Според тях той получава от братя Георгиеви сумата – 611.28, заведена в графа „Дава“. Съответно, в графата „Зема“ е записана сумата – 30 515.16. Като тук ситуацията е необичайна, понеже в повечето случаи сумите в графа „Зема“ са по-малки от тези в графа „Дава“, понеже се подразбира, че длъжниците не започват веднага да погасяват своите задължения. Докато в случая с г-н Кутов виждаме, че сумата в графата „Зема“, е по-голяма.

Вероятно тази ситуация възниква вследствие на: първо, г-н Кутов е получил допълнително финансиране, с което дългът му е нараснал; второ, не бива да се пропуска bankerската дейност на братята Георгиеви, което означава, че дължимата сума би могла да нарасне значително поради неспазване на първоначално уговорени срокове и натрупване на лихвени проценти и пр.

Регистрираните сведения под №14 касаят направените разходи по закупуване на стоки, които възлизат на – 3 826, като в графа „Зема“ записаната сума е – 2 643.30, което може да се разчете като средства, които се очаква да постъпят в касата на Георгиеви, след продажбата на съответните стоки.

Г-н Христо Николау е регистриран под №17. Данните показват, че сумата в графа „Дава“ е 62, а в графата „Зема“ писарят е поставил само кавички, поради споменатата по-рано причина. Следователно, изхождайки от казаното по-горе, през разглежданото тримесечие на 1871 г. няма постъпления по погасяване на дължимото от г-н Николау.

Следват данни за №21. Разходи по закупуването на храна, без да се конкретизира видът и предназначението ѝ. Споменатото е само населеното място „Турну Мъгуреле“. Изразходваната сума, заведена като разход в графата „Дава“, възлиза на: 83 158.18. В приходната графа „Зема“ са записани кавички, т.е. към момента на съставянето на документа не са отчетени никакви приходи.

Специфичното тук е, че такъв месечен разход (ок. 25 000 гроша на месец) би могло да се предположи, че коства изхранването на големи стада животни, които се отглеждат за продажба като живо тегло или за производство на местни продукти.

Както се отбеляза по-горе, водената от братята Евлоги и Христо Георгиеви политика на безкомпромисна отчетност и финансов контрол не е насочена само към техните служители и контрагенти, а включва и тях самите като субекти на фирмен приход/разход. Поради което и двамата присъстват във всички изравнителни тримесечия на фирмата, включително и в разглежданата тук изравнителна приходо-разходна таблица. От която се разбира, че под №84 е регистрирана партида на името на Христо Георгиев, за която е посочено, че е „ост. смет“ (стара сметка), като за разглежданото тримесечие са отчетени следните суми:

Дава – 11 380 421.18

|

Зема – 7 415 621.38.

Споменатата партида е именувана като „стара сметка“, която бихме могли да разчетем като разходи, които Христо Георгиев прави в годините в различни търговски дейности и банкови операции, възлизащи на 11 380 421.18., а във фирмената каса се очаква да постъпят 7 415 621.38.

Следвайки зададената посока на анализ, можем да предположим, че разликата, която възлиза на 3 964 799.8, е постъпилата към септември 1871 г. в касата сума.⁵

Писмо до Ник. Ценов в Браила, с дата 1 август 1867 г., Хр. Георгиев пише, че е дал на Господ. Юлиан Врабиеско 50 тур. лири и иска от Ценов да завери партидата му с 3 100. По-надолу в същото писмо, иска от същия да завери партидата му с 19 200. В дописката съобщава на въпросния Ценов, че е дал на Господ. Юлианъ други 150 тур. лири, след което отново поръчва да завери партидата му (НА-БАН, Ф 34 К, оп. 1, арх. ед. 399, л. 495).

По-рано през същата година, на 6 май 1867 г., в писмо до брат си Евлоги, Хр. Георгиев изразява несъгласие с искането му да даде на г-н Кантарджиев 2 525.25, защото Евлоги му е изпратил само 2 114, след което добавя, че трябва да му изпрати още 408.25 гр., за да изпълни искането му.

„Само от Кантарджиева дъто мль Задължавате съ гр. 2525:25 то ние право [...], и както донасятъ гр. ваши 2114 , и така За да дльвамъ съгласни требова да одобрите меня гр. ваши 408:25 , и съсь друго толкосъ да Задължите х. Вълкова. (НА-БАН, Ф 34 К, оп. 1, арх.ед. 399, л. 99, 100).

Цитиранинте по-горе пасажи показват, че те подържат коректни финансови отношения по между си; наличие на лични партиди; обща фирмена каса, в която вливат доходите от личните си партиди и воденето, в известен смисъл, на самостоятелна инвестиционна политика.

Таб. №3. Наличността във фирмената каса на братята Евлоги и Христо Георгиеви. Извадка от изравнителните сметки за тримесечieto (юли, август и септември) на 1871 г. (14) (НА-БАН, Ф. 34 К, оп. 1, арх. ед. 144, л. 445).

№54	Касса Начтенныхъ	Дава – 5 179 460.2	Зема – 5, 061, 015.11

⁵ От изложените счетоводни данни, трудно бихме могли да допуснем, че в рамките на три месеца Христо Георгиев е инвестирал близо 11,5 милиона гроша в търговия или банкова операция; от друга страна, ако това бяха разходи само в рамките на разглежданото тримесечие, пояснението „стара сметка“ нямаше да е необходимо. За да се установи произходът на тези суми и да се избегнат необосновани тези и интерпретации, е необходимо по-задълбочено проучване на обработения до този момент архив на братята Георгиеви в НА-БАН, където се съхраняват търговските им книги.

Поместените данни в таб. № 3 показват, че в края на септември 1871 г., са отчетени в графа „Дава“ – 5 179 460.2, раздадени във вид на кредити от касата. Като т тях са постъпили 118 445.09, и очакваните бъдещи постъпления са посочени в графа „Зема“ – 5, 061, 015.11. Според речника на Н. Геров, думата „*Начтенныхъ*“ през Възраждането се е възприемала като „*Наброеный*“, т.е. броеви на кредитополучатели (Геров 1899: 247).

Друг любопитен момент е различната номерация на партидите, регистрирани на името на Христо Георгиев, за периода 1868 – 1872 г. Вариациите на партидната номерация допускаме че се дължат на годишните ревизии. Като последици от тях отпадналият партидни номера, под които са заведени едни или други приходи/разходи, се освобождават и се пренасочват към друго перо/длъжник, обект или дейност.

Таб. №4. Партидни номера, които са регистрирани на името на Христо Георгиев за отчетения финансово-счетоводен период 1868 – 1872 г.

Израв-ни сметки за тримесечие	Име притежател на партида	№ партида	Рег-ни суми	Арх. ед. 144, л.
01, 02, 03. 1869 г.	Хр. Георгиевъ, ост. смт.	№158	Дава – 165 904.34; Зема – 472 340.27	л. 68, 69, 70.
10, 11, 12. 1870 г.	Хр. Георгиевъ, ост. смт.	№237	Дава – 552 352.06; Зема – 480 172.8	л. 334, 335
01, 02, 03. 1871	Хр. Георгиевъ ост. смт.	№84	Дава – 53 277; Зема – 214 508. 36	л. 380, 381.
07, 08, 09. 1871	Хр. Георгиевъ ост. смт.	№84	Дава – 11 380 421.18; Зема – 7 415 621.38.	л. 445, 446.
10, 11, 12. 1871	Хр. Георгиевъ ост. смт.	№84	Дава – 2 314 798.35; Зема – 5 370 848.35	л. 505, 506.
01, 02, 03. 1872	Хр. Георгиевъ ост. смт.	№116	Дава – 1, 048, 924.32; Зема – 399 125.22	л. 548, 549, 550.

За разлика от Христо Георгиев, името на Евлоги Георгиев е регистрирано в разглежданата таблица с партидни номера: №97 и №101, като към тях няма поясняващ едната или другата партида

текст. Регистрираните приходо-разходни суми при двете партии са както следва:

За партия №97:	За партия №101
Дава: 598 485.18;	Дава: 224 181.6;
Зема: 253 065.07.	Зема: 1 368 248.3

Тези оскъдни данни, относно приходо-разходните суми по съответните партии, трудно бихме могли да подложим на анализ, без допълнителни сведения, обаче, това което може да се посочи, е, че в таблицата с изравнителните сметки за тримесечието юли – септември 1871 г. сборът от двете суми в графа „Дава“, възлиза на 822 666.78, и сборът от сумите в графа „Зема“, е: 1 621 313.43.

От което следва изводът, че в края на септември 1871 г. Евлогий Георгиев е вложил средства в различни операции по партиден №97, в размер на 598 485.18, като очаква да постъпят в касата на фирмата 253 065.07.

Разликата в сумите, която е в размер на 345,420.11, се разглежда като постъпила в касата на фирмата им. Същият разчет е приложим и по отношение на сумите, записани към партия №101.

Както се отбеляза по-горе, поредността на номерацията е според предполагаемата кодификация; от което се подразбира, че регистрираните длъжници, обекти и дейности са 59 на брой, а не какъвто е последният записан партиден номер 104. От което следва, че общият сбор от сумите, отбелязан в двете графи е ок. 34 милиона гроша.

Дава – 33 942 734,30

Зема – 33 941 735,10
+ 1000

От данните в таблицата не става ясна причината, поради която даденият чиновник е добавил още 1000 гроша под цифрата в графата „Зема“, обаче изчислено с тях, двете суми почти се изравняват.

По идентичен начин е приложено двойното счетоводство и при търговските документи на Христо Тъпчилещов в Цариград.

On The Diplographic Or Double-Entry Bookkeeping In The Commercial Records Of Evlogi And Hristo Georgievi

№5. Търговско-отчетен документ на Хр. Тъпчилещов, за 1861 г. (БИА-НБКМ, Ф. 6 – I А, оп. 1, арх. ед. 27 493 – 17 501).

Да Дава 1861 Г. Ахмед Ефенди	9/врия 21 „Единъ тилеграфъ „ „
7/врия 28 За Броены те му въ Букур.	.75 [...]
Лир. тур. 300 „	„Лихва броихъ на Хр. Георг. „
8/врия 13 „ „ „ „	25 60
200 „	
Да Зема 1861 Г. Ахмед Ефенди	Януар 20 „ 1. „ „ 22.000 x 113 ½ „ „ 193 89
9/врия 18 Отъ 1. Полица събрахъ въ	
5/ц.гр 9860 x 109 Л. т. 89. 90	
„ 29 „ Събр. въ Плов. на Пул. „ „	
10.000 x 110 „ „ 90. 90 [...]	

Таб. №5. Извадка от месечната търговско-отчетната документация на Хр. Тъпчилещов, за 1869 г. (БИА-НБКМ, Ф. 6 – I А, оп. 1, арх. ед. 27687 – 27 700).

31 Марта 31.

1869 Равносметка 1869

Дава	Зима
262 На К. Хр. П. Тъпчилещов	263 Отъ Д. Х. Личовъ
гр. 6 630.054 21	гр. 45.91910
...	...
гр. 9.411.539 09	гр. 9.411.539 09

Търговските данни на Хр. Тъпчилещов показват освен едно-типният стил на водене на документация, но и детайли, които при документацията на Евлоги и Христо Георгиеви липсва – посочено е на кого, от кого и от какво се формират записаните суми. Друга разлика в това отношение са търговските книги, фабрична изработка, с които работят Георгиеви, и, без претенции за изчерпателност, отделните разграфени листове, които служат на Тъпчилещов за водената от неговите чиновници счетоводна дейност. Тази специфика, като модел на работа и отношение към документацията, може да бъде облечена в следната форма:

Ориенталски модел	Европейски модел
Христо П. Тъпчилещов	Евлоги и Христо Георгиев

Диплографията на братя Караминкови допринася за правилната ориентация в съставените финансово-счетоводни таблични схеми. Основната линия на търговското помагало е общите поло-

жения при коректното водене на отчетността на кредит – дълг, без да се коментира датата на получаване на кредита, ритъма на вноските по него, начислените лихви и реализираните печалби. Което може да се предположи, че е продиктувано то това, че като съпътстващи процеси, които не протичат равномерно поради своя личен характер, няма основа за формиране на банков образец при кредитиране.

Както се отбелязва в началото, съществен принос към процеса на разбирането на остарели думи, форми и речеви конструкции, отпаднали от съвременния български книжовен език, има речникът на Н. Геров. Пример в тази посока е думата „Преписъ, Приписъ, Принесено“, която в осъвременен вариант се разбира като:

„Пренася се“ / „Пренесено“.⁶

Този специфичен детайл от разгледания извор е продукт на писмовната практиката през епохата, която бихме могли да припишем на влиянието на османската канцелария върху българското общество, при която последната дума от предходен лист се явява първа на следващият.⁷

От изложеното се изясни основната идеята, която братя Караминкови залагат в труда си: първо, да допринесе за правилно водене и съставяне на търговските книги, което провокира повишаването на търговската култура на българите; второ, въпреки спестената графа за постъпилите по различните задължения суми, от наличните такива се разбира каква част от задълженията е погасена и какво остава дължима.⁸

⁶ Поради липса на книжовна норма през Възраждането, се съставят документи и се пишат писма, според установените диалектни форма на говоримия език в различните области с българско население.

⁷ Този приом цели по-лесната взаимовръзка между съдържанието на различните страници на писма, книги или други писания. При народите народите ползващи кирилицата и латинската азбуки, нямат необходимост от такъв принцип на писане, докато при арабграфичните писания този елемент е от съществено значение.

⁸ В търговското помагало на Караминкови не се коментира тази тема, поради което допускаме, че тогавашната търговска практика е доказала, че няма необходимост от създаването и ползването подобна графа, която би утежила счетоводните данни. Според цитираната таблица, сведенията в двете графи достатъчно

Съответно в графите „*Да Дава*“ и „*Да Зема*“, служителите на братя Георгиеви регистрират и разходни дейности, от които не се очаква възвръщаемост: като дадени пари за заплати, за храна на животни, както и ежедневни разходи от личен характер. Тези разнородни записи недвिसмислено показва, че формата на двойното счетоводство се ползва и като отчет за цялостната им дейност. Което свидетелства за широкия профил на Диплографията.

Изборът на арх. ед. №144, през която се представи Диплографията на братя Караминкови от 1850 г., се възприе защото в нея е отразена най-високата сума, 33 942 734.30, регистрирана за периода 1868 – 1872 г. и най-вече заради посочените финансови параметри, очертаващи рамката на средствата, които Евлоги Георгиев наследява след смъртта на Христо Георгиев на 06.03.1872 г.

През десетилетията се е натрупала достатъчно като обем и качество литература на тема „*История на Българското възраждане*“. Въпреки това, обаче, настоящият текст показва, че: първо, цитираните в таблицата елементи (лица, обекти и дейности), могат да бъдат обекти, всеки един поотделно, на самостоятелни изследвания; и второ, че има слабо осветни области, личности и архиви от епохата, които тепърва се появяват признаци и наченки на проучване и обнародване на резултати от тях. Навярно е твърде смело да се каже, че се намираме в нов етап от периодизацията на родната историопис:

„Период на Недооценените“

***

Източници:

Архив:

/Наличен – непубликуван/

1. **НА-БАН**, Ф. 34 К, оп. 1, арх. ед. 144, л. 380, 445, 446.
2. **НА-БАН**, Ф. 34 К, оп. 1, арх. ед. 399, л. 99, 100, 495.
3. **БИА-НБКМ**, Ф. 6 – I А, оп. 1, арх. ед. 27687 – 27 700.
4. **БИА-НБКМ**, Ф. 6 – I А, оп. 1, арх. ед. 27 493 – 17 501.

Литература:

1. **Арнаудов, М., 1964.** *Любен Каравелов: Живот, дело, епоха: 1834 – 1879.* София: БАН.
2. **Геровъ, Н., 1895 – 1908.** *Рѣчникъ на Българскый языкъ. Съ тълкувание рѣчи-ты на блъгарскы и на русскы.* Полвдивъ: Дружествена Печатница “Съгласие”.
3. **Глушков, Х., 1982, преиздадена 2014.** *Евлоги и Христо Георгиеви – Живот и дело.* София: Ротари клуб Карлово.
4. **Караминков & Караминков, 1850.** *Диплография или Как ся дръжатъ търговски книги.* Цариград: Книгопечатница на Цариградский вестник.
5. **Попов, Д., 2001.** *Български тълковен речник.* София: Наука и Изкуство.
6. **Русев, И., 2017.** *Модерната търговска терминология в българското пространство през Възраждането – от чуждите влияния към собствения почерк.* София, Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, с. 67 – 76.
7. **Страшимировъ, Д. Т., 1908.** *Архивъ на Възражданието.* София: Държавна печатница.
8. **Шишманов, И., 1926.** *Нови студии из областта на Българското възраждане: В. Е. Априлов, Неофит Рилски, Неофит Бозвели.* София: П. Глушков – БАН.

Съдържание/Content

Предговор	5
<i>От съставителите</i>	
Уводни думи	12
<i>д-р Иван Александров</i>	
Дигиталната библиотека на Централната университетска библиотека „Михай Еминеску” в Яш: Модерен подход за съхраняване и достъп.....	15
<i>Симона Синзиану, Алина Филимон, Оана Мерчеш</i>	
<i>The Digital Library Of The “Mihai Eminescu” Central University Library Of Iași: A Modern Approach To Preservation And Access</i>	
<i>Simona Sînzianu, Alina Filimon, Oana Mercheș</i>	
Читалня с колекция и архив „Проф. Богдан Богданов, д.н.“: от лична библиотека към дигитален академичен ресурс	25
<i>Ангелина Гимишева, Юлияна Станимирова</i>	
<i>Reading Room With The Collection And Archive Of „Prof. Bogdan Bogdanov, D.Sc.“: From Personal Library To Digital Academic Resource</i>	
<i>Angelina Gimisheva, Yuliyana Stanimirova</i>	
Унапређење дигитализације библиотечке грађе кроз пројектне активности у народној библиотеци „Стеван Сремац“ – Ниш.....	38
<i>Соња Шуковић, Александра Аџић</i>	
<i>Enhancing The Digitization Of Library Materials Through Project-Based Activities At The “Stevan Sremac” Public Library In Niš</i>	
<i>Sonja Sukovic, Aleksandra Adzic</i>	
Зачувување, дигитализација и популаризација на движното културно наследство во библиотеките.....	49
<i>Аница Милева, Гонца Анастасова</i>	
<i>Preservation, Digitization And Popularization Of Movable Cultural Heritage</i>	
<i>Anica Mileva, Gonca Anastasova</i>	

**Между духовната пробуда и скеча или за илюстрацията
в рекламната стратегия на българската католическа
периодика от началото на XX век..... 64**

доц. д-р Васил Загоров

*Between Spiritual Awakening And Sketch: On Illustration
In The Advertising Strategy Of Bulgarian Catholic Periodicals
At The Beginning Of The 20th Century*

Assoc. Prof. Dr. Vasil Zagorov

**Книги, библиотеки и печати: по следите на книжовните
колекции на българските католически ордени (1878 – 1944)..... 79**

гл. ас. д-р Габриела Ангелова

*Books, Libraries, And Seals: A Study Of The Book Collections
Of The Bulgarian Catholic Orders (1878 – 1944)*

Assist. Prof. Dr. Gabriela Angelova

**Медийното представяне на българското културно наследство
като част от публичния образ на страната 95**

гл. ас. д-р Марина Маринова

*The Media Representation Of Bulgarian Cultural Heritage
As Part Of The Country's Public Image*

Assoc. Prof. Dr. Marina Marinova

**Диалог с изкуствения интелект за краеведската дейност
и дигитализирането на книжовно-документалното наследство 106**

д-р Светослава Димитрова-Станева, гл. ас. д-р Гергана

Янчева, гл. ас. д-р Камелия Планска-Симеонова

*Dialogue With Artificial Intelligence On Local History Activities
And The Digitization Of Literary And Documentary Heritage*

Dr. Svetoslava Dimitrova-Staneva, Senior Assistant Dr. Gergana

Yancheva, Senior Assistant Dr. Kamelia Planska-Simeonova

**Участието на Народна библиотека „Иван Вазов“ в проект
PressMint: дигитални ресурси в контекста на споделеното
европейско наследство 119**

Иван Крачанов, Димитър Минев

*The Participation Of National Library Ivan Vazov In The Pressmint Project:
Digital Resources In The Context Of A Shared European Heritage*

Ivan Kratchanov, Dimitar Minev

**Виртуална възстановка на олтар от средновековна църква в
археологически обект „Шушманец“, Великотърновско 131**

проф. д-р Николай Кънев, доц. д-р Пламен Събев

*Virtual Restoration Of An Altar From A Medieval Church
In The „Shushmanets“ Archaeological Zone, Veliko Tarnovo*

Prof. Dr. Nikolay Kanev, Assoc. Prof. Dr. Plamen Sabev

Петко Р. Славейков и скритото зад QR кода (проект за популяризиране на живота и делото на Петко Р. Славейков чрез кратки видеа, посредством QR код)	144
<i>д-р Атанаска Стамболийска, д-р Симеон Бояджиев</i>	
<i>Petko R. Slaveykov And The Hidden Behind The QR Code (a project on the popularization of the life and work of Petko R. Slaveykov on short videos, accessible through a QR code)</i>	
<i>Dr. Atanaska Stamboliyska, Dr. Simeon Boyadzhiev</i>	
Опазване, дигитализиране и популяризиране на поезията на търновския творец Николай Колев – Поета	148
<i>Людмила Тодорова</i>	
<i>Preservation, Digitization And Popularization Of The Poetry Of The Veliko Tarnovo Artist Nikolay Kolev – The Poet</i>	
<i>Lyudmila Todorova</i>	
Дигитални ресурси в библиотечната система на Република Северна Македония	158
<i>доц. д-р Милен Михов</i>	
<i>Digital Resources In The Library System Of The Republic Of North Macedonia</i>	
<i>Assoc. Prof. Dr. Milen Mihov</i>	
Разширен хронологичен доклад за развитието на Прима-Софт ООД и Софт.Либ ООД, приноса към библиотечното дело и дигитализацията	170
<i>Ивайло Георгиев, Виолина Георгиева</i>	
<i>Expanded Chronological Report On The Development Of Prima-Soft And Softlib And Our Contribution To Library Work And Digital Transformation</i>	
<i>Ivaylo Georgiev, Violina Georgieva</i>	
„Писменото съкровище по Долен Дунав“ – дигиталната памет на региона и нейното значение за културната идентичност	177
<i>Николай Господинов</i>	
<i>“The Written Treasure Of The Lower Danube” – The Digital Memory Of The Region And Its Importance For Cultural Identity</i>	
<i>Nikolay Gospodinov</i>	
Портретът „Христина Морфова и Людмила Проконова“ на Елисавета Консулова-Вазова като част от националното културно наследство: опазване и популяризиране	190
<i>д-р Мария Бранкова</i>	
<i>The Portrait “Hristina Morfova And Lyudmila Prokopova” By Elisaveta Konsulova-Vazova As Part Of The National Cultural Heritage: Preservation And Promotion</i>	
<i>Dr. Mariya Brankova</i>	

**Аудио архиви на културната памет: грамофонната
плоча – предизвикателства и възможности за опазване 198**

Емилия Боянова

*Audio Archives Of Cultural Memory: The Gramophone Record –
Challenges And Opportunities For Preservation*

Emilia Boyanova

**За Диплогафията или Двойното счетоводство и търговската
терминология в документи на Евлогий и Христо Георгиеви
(из архива на Евлогий и Христо Георгиеви при НА-БАН)..... 207**

Георги Георгиев

*On The Diplographic Or Double-Entry Bookkeeping In The Commercial
Records Of Evlogi And Hristo Georgievi (from the archives of the Evlogi
and Hristo Georgievi brothers at the Bulgarian Academy of Sciences)*

Georgi Georgiev

**История и статут на Националното сдружение на общините
в Република България..... 223**

д-р Светослав Мишев

*History And Status Of The National Association Of Municipalities
In The Republic Of Bulgaria*

Dr. Svetoslav Mishev

**Ориенталската ръкописна колекция в Националната библиотека
„Св. св. Кирил и Методий“ (формиране, състав, разкриване) 235**

д-р Невена Граматикова

*The Oriental Manuscript Collection In The „St. St. Cyril And
Methodius“ National Library (Formation, Composition, Disclosure)*

Dr. Nevena Gramatikova

**Християнски елементи на движимото културно наследство
и взаимодействието между Църква и Държава за тяхното
съхранение, употреба и популяризиране..... 250**

ст. ик. Павел Гърбов

*Christian Elements Of Movable Cultural Heritage And The Interaction
Between Church And State For Their Preservation, Use And Promotion*

Stavr. Economos Pavel Garbov

Великият молебен богородичен канон на Теодор Дука Ласкар..... 256

проф. хабил. д-р Димитър Кенанов

The Great Litany To The Virgin Mary By Theodor Doukas Laskaris

Prof. Habil Dr. Dimitar Kenanov

**За значението на маргиналиите в старопечатните книги
(По материали от библиотеката при Шуменския
университет „Епископ Константин Преславски“)..... 281**

гл. ас. д-р Данко Георгиев

*On The Significance Of Marginalia In Old Printed Books
(Based On Materials From The Library Of The Shumen University
„Bishop Konstantin Preslavski“)*

Chief. Assist. Prof. Dr. Danko Georgiev

**Рестаурация на книжни материали от фонда
на Регионален Исторически Музей – Шумен..... 296**

Галина Якимова

*Restoration Of Book Materials From The Fund Of The Regional
Historical Museum – Shumen*

Galina Yakimova

**Хибридно наследство: „Приказка за приказни герои“ като мост
между детската литература, музиката и дигиталното бъдеще..... 302**

Мая Паскова, д-р Габриел Георгиев

*Hybrid Heritage: “A Tale Of Fairy-Tale Heroes” As A Bridge Between
Children’s Literature, Music, And The Digital Future*

Maya Paskova, Dr. Gabriel Georgiev

**Поредицата „Златна библиотека“ и приносът ѝ
за адаптирането на класическата литература
за детската публика през 30-те – 40-те години на XX в. 312**

проф. д-р Алберт Бенбасат

*The Golden Library Series And Its Contribution To The Adaptation Of
Classical Literature For Children’s Audiences In The 1930s And 1940s*

Prof. Dr. Albert Benbassat

**Екологично устойчиви биотехнологии за опазване
на писменото културно наследство 325**

гл. ас. д-р инж. Искра Цветанска

*Environmentally Sustainable Biotechnologies For The Preservation
Of Written Cultural Heritage*

Assist. Prof. Dr. Eng. Iskra Tsvetanska

**Учебници и практически ръководства
от калоферския учител Никола Начов 334**

доц. д-р Александър Ковачев

*Textbooks And Educational Support Materials
By The Teacher Nikola Nachov*

Assoc. Prof. Dr. Alexander Kovachev

**Търновецът Джорджо Момчев –
благотворителна и обществена дейност 346**
проф. д-р Светла Атанасова

*Georgio Momchev From Turnovo – Charity And Public Activities
Prof. Dr. Svetla Atanasova*

**Аспекти от прилагане защитата интересите на държавата
като собственик и пазител на документите от Националния
архивен фонд. Нормативни основания, предизвикателства
и анализи на критериите за достъпност на документите
и повишаване цените на услугите 353**
д-р Тихомир Тонков

*Aspects Of Implementing The Protection Of The Interests
Of The State As The Owner And Custodian Of Documents
From The National Archival Fund. Normative Grounds,
Challenges And Analyses Of The Criteria For Accessibility
Of Documents And Increasing The Prices Of Services
Dr. Tihomir Tonkov*

**Популяризиране на движимото културно
наследство сред „дигиталните туземци“ 365**
ас. д-р Стефка Чернева

*Promoting Movable Cultural Heritage Among “Digital Tribesman”
Assistant Dr. Stefka Cherneva*

**Съхраняване и популяризиране на местно културно
наследство чрез краеведските сайтове на Регионална
библиотека „Стилиян Чилингиров“ – Шумен 374**
Николай Лазаров

*Preservation And Promotion Of Local Cultural Heritage Through The
Regional Studies Websites Of The “Stilian Chilingirov”
Regional Library – Shumen
Nikolay Lazarov*

**Литературата като инструмент за социална промяна:
участието на РБ „П. Р. Славейков“ в проекта G-BOOK 3 ..... 382**
Мартина Янкова-Радолова

*Literature As A Tool For Social Change: The Participation
Of The Rb “P. R. Slaveykov” In The G-Book 3 Project
Martina Yankova-Radolova*

**Библиотекаря в годините на Поликризите –
как да поддържа благополучието? 390**
Йоана Чапска

*The Librarian In A Polycrisis World – How To Foster Well-Being?
Joanna Chapska*

**Библиотека НУ-УБ „Гоце Делчев“ Штип
и културно наследство: состојба и дејности..... 408**

Jovana Rilak

*Library Of The NI-UL „Goce Delchev“ Shtip
And Cultural Heritage: Status And Activities
Jovana Rilak*

**Петте најголеми библиотеки во Европа
и нивните културни наследства 418**

Билјана Миладинова, Ирена Тонева

*The Five Largest Libraries In Europe And Their Cultural Heritage
Biljana Miladinova, Irena Toneva*

**Устойчиво развитие, иновации, застој. Бележки към актуалното
състояние на българската библиотечна наука и практика..... 428**

доц. д-р Евгения Русинова

*Sustainable Development, Innovation, Stagnation.
Notes On The Current State Of Bulgarian Library Science And Practice
Assoc. Prof. PhD Evgeniya Rusinova*

**Едиционната дейност на Съюзите „Отец Паисий“ (1928 – 1943) –
явление в българското книгоиздаване..... 436**

Николай Поппетров

*The Publishing Activities Of The „Father Paisii“ Unions (1928 – 1943) –
A Phenomenon In The Bulgarian Book Publishing
Nikolay Poppetrov*

БИБЛИОТЕКИ – ЧЕТЕНЕ – КОМУНИКАЦИИ

Двадесет и четвърта национална научна
конференция с международно участие

Велико Търново, 13 – 14 ноември 2025 г.

Българска

Първо издание

Научна

Съставители: проф. Ивелин Иванов
д-р Иван Александров

Формат 60x90/16

Печатни коли 28,5

Печат: Печатница „Сира“ Велико Търново